

VIOREL CACOVEANU

Repere autobiografice

Cercul de stat

Cu mine în curte a stat un tip de o forță fizică și o ambiție exemplare, Radu C. A ajuns acrobat la circ, a umblat în toată lumea cu circul. Într-o zi, a rămas în Vest. A lucrat cu succes în circurile de acolo. Venind acasă, mi-a povestit ceva ce mi s-a părut neverosimil, cumplit, mai rău ca moartea...

– De Cercul Globus răspundea un activist de partid, care venea des la noi, ca un stăpân, ca un tiran. Într-o zi, ni s-a adresat tuturor: „Tovarăși, să nu vă mai plângeți. Țara noastră construiește o lume nouă, puternică, admirată. Tot aud că nu aveți dresori destui. Rotați cadrele! E politica partidului nostru. Fiți revoluționari. Puneți dresorul de la câini și pisici la lei și tigri. Ce nevoie avem de dresori la câini?” (S-a auzit un zgomot.) „Tovarăși, leii îl vor crede dresor adevărat și vor executa numărul.”

M-a uluit povestea și m-a urmărit ca o sentință. Aflasem apoi că un director, ahtiat după funcții, teroriza subalternii. Fiecare când intra în birou la el, aducea – semn al supunerii și atașării – mâncare la pești într-un acvariu. Acolo era doar apă!!! Dar subalternii duceau pliculețe cu mâncare cumpărată. Piesa era gata. Trebuia doar scrisă.

Și eu am avut multe necazuri. Titlul era Circul, dar a fost interzis. Am dat și altele: Circul nostru, Zile în care murim, Dresorul. După discuții interminabile, am ajuns la Mă propun director. Cine cerea asta? Fiul ministrului care teroriza subalternii. Directorul cercului murise subit și postul era liber. „Cu cercul vei umbla prin lume”, a spus mândru Fiul!

Cum ziceam, istoricul e mai interesant... decât piesa!

Spovedania dramaturgului

Cum am scris Valsul de la miezul nopții?! În anii 1968–1974, am publicat multe reportaje despre oamenii care munceau pe Amenajarea hidroenergetică Someșul Cald. În 1974, am și publicat un volum de reportaje cu același titlu. Acolo, într-o zi de vară, un prieten bun, șef de șantier, acum în altă lume, mi-a spus... subiectul piesei.

– Generalul Pantazi a înfiat în mare taină un copil orfan. Tatăl pruncului nevinovat murise împușcat la Grivița în 1933. Mai târziu, în regimul democrat de după 23 august, Pantazi cel înfiat fusese condamnat – fără vină – la 20 de ani închisoare. Era fiul generalului! Ce fals istoric. Ieșind din pușcărie, Pantazi știa că n-are de ales: s-a angajat pe șantiere hidroelectrice. Muncitor exemplar, după 20 de ani, avea o familie, doi copii și trudea pentru țară.

Într-o noapte, în timp ce Pantazi-fiul petrecea cu niște colegi, bate la ușa lui o americană. Se prezintă: e sora mai mică a generalului, măritată în USA cu un bogătaș. Are o avere mare și vrea s-o lase nepotului, pe care îl invită în State. Dar Pantazi, cel cu o viață fabuloasă, renunță. Refuză categoric. A fost noaptea învierii; a unui om care află cine! Aprobatorii de piese s-au speriat de

„înviere” – care nu va avea nimic cu cea sfântă – iar eu, ca autor, m-am trezit cu Valsul de la miezul nopții...

Uneori, mai interesant decât piesa e istoricul ei!

Regii între ei

După episodul Cehoslovacia 1968, am scris piesa Regele cel Mic și Regele cel Mare. Ce se întâmplă? Regele cel Mare îl duce la raport pe cel mic. Iar acesta își bate joc de omologul lui, de democrație. Se spunea că suferă de bășica udului. Și fugea din 5 în 5 minute la wc. Cel mic își bătea joc de stăpânul său, căci nu avea încotro. Iar stăpânul decide: „Îl închidem într-un ospiciu pe micuț, îl tratăm până moare. Duceți-vă la Dineul în onoarea lui. Vin și eu. Am o vorbă cu Regina”.

Ei, bine, piesa n-a avut nicio șansă. Unii critici au văzut – cum? de unde?! – „duelul” Ceaușescu – Brejnevi. Eu datasem piesa ca scrisă în 1968–1970. A fost dus Ceaușescu la Brejnevi cu avion special, încătușat? „Regii” sunt lași, mincinoși, bolnavi ca și lumea pe care o conduc.

Vlad Mugur a citit piesa, mi-a făcut câteva observații, a recitit-o și a afirmat cu gura aurită – cum se spune: „Piesa asta e foarte bună, excelentă aș putea zice, dar nu se va juca în România nici peste 20 de ani. La Paris sau în Vest, da! Acolo am putea fi mari amândoi.” Și piesa nu s-a jucat niciodată.

VIOREL CACOVEANU, născut la 5 august 1973 la Cluj;
tata, cazangiu CFR, mama casnică.

Studii:

Liceul „Gh. Barițiu” absolvit în 1954, prima promoție
cu 10 clase!, apoi, în 1962 – după... false „studii”
la Politehnică la f.f. și la Facultatea de matematică
și fizică doi ani – a absolvit Facultatea de Filologie
a Universității „Babeș-Bolyai” în 1962;

1962–1987 redactor la ziarul Făclia din Cluj; două refuzuri
de pomină de a urma un an sau patru la Acad. „Ștefan
Gheorghiu”;

1987–1997, redactor la revista Steaua!

Debut în presă; 6 decembrie 1953, elev fiind, în ziarul
Sportul popular;

Debut în literatură: O schiță în Steaua nr. 9/1961

Debut editorial – cartea de anchete sociale *Fata care spune
Da!*, Ed. Albatros 1970.

Membru al Uniunii Scriitorilor din 1976.

Cărți apărute:

Fata care spune Da! – anchete sociale, Ed. Albatros, 1970;

Întotdeauna blondele trișează, roman, Ed. Dacia, 1971;

Un coniac pentru o fată, roman, Ed. Dacia, 1972;

Someșul cald, reportaje, Ed. Dacia, 1974;

Morții nu mint niciodată, roman, Ed. Dacia, 1975;

Cu moartea între patru ochi, roman, Ed. Dacia, 1977;

- Singurătatea unei femei frumoase*, povestiri și nuvele,
Ed. Dacia, 1979;
- Aprobare pentru un tango*, schițe umoristice, Ed. Dacia,
1982;
- O dimineață de luni*, povestiri umoristice, Ed. Albatros,
1985;
- Jocul*, povestiri și nuvele, Ed. Dacia, 1991;
- Și Caragiale e cu noi*, schițe umoristice, Ed. Ovidiu, 1991;
- Seneca sau Sfârșitul unei iubiri*, Ed. Expansion-Armonia,
1985; 1999
- Drumul spre Europa*, schițe umoristice, Ed. Dacopress, 1996;
- Aprobare pentru un tango*, ediția a II-a, Ed. Transilvania-
pres, 1997;
- Înmormântare via F.M.I.*, schițe umoristice, Ed. Clusium,
2000;
- Interviuri literare*, Ed. Pod peste Suflete, 2001;
- Teatru vol. I.*, Ed. Clusium, 2001;
- Și Caragiale e cu noi*, antologie umoristică, Ed. Viitorul
Românesc, 2002;
- Teatru vol. II.*, Ed. Clusium, 2003;
- Pomana porcului electoral.*, schițe umoristice, Ed. Viitorul
Românesc, 2003;
- Teatru vol. III.*, Ed. Casa cărții de știință, Cluj, 2004;
- Veșnica închinare*, Editura Carom București, 2004;
- Satanizarea României*, Ed. Obiectiv, 2006;
- Epigrame*, Ed. Casa cărții de știință, 2007;
- Turma*, roman, Ed. Casa cărții de știință, 2007;
- Istoria risipită*, Ed. Casa cărții de știință, 2008;
- Privatizarea cimitirelor*, Ed. Casa cărții de știință, 2009;
- Despre fotbal*, Ed. Casa cărții de știință, 2009;
- Învinșii*, roman, Ed. Casa cărții de știință, 2010;
- Veșnica închinare*, roman, Ed. Casa cărții, 2010;
- Epigrama în țara crizei*, Ed. Casa cărții de știință, 2010;
- Pilat din port*, roman, Ed. Casa cărții de știință, 2011;

- Curat murdar*, schițe umoristice, Ed. Casa cărții de știință, 2012;
Anotimpurile procurorului, roman, Ed. Casa cărții de știință, 2013;
Sfatul medicului, Opera omnia, Iași, schițe, Tipomoldova, 2014;
Interviuri literare, ed. a II-a Opera omnia. Iași, 2014;
Adrisantul cunoscut, epigram, Ed. Casa cărții de știință, 2014;
Foiletopane politice, Ed. Casa cărții de știință, Cluj, 2015;
Un arestat la domiciliu, schițe umoristice, Ed. Casa cărții de știință, 2015;
Roba și zeghea, epigram, Ed. Casa cărții de știință, 2016;
Teatru, vol. IV, Ed. Casa cărții de știință, 2016;
Amurgul speranței, povestiri, Ed. Casa cărții de știință, 2017;

Piese de teatru jucate:

- Sentiință pentru martori*, jucată în 6 teatre; între 1977–2001;
Anotimpul speranței, 1979;
Valsul de la miezul nopții, 1982–1985 în 3 teatre;
Mă propun director, 1982 și 1990 în 3 teatre;
Seneca sau Sfârșitul unei iubiri, 1998;
La cules de căpșuni în Spania, 2006 la Teatrul Național Tg. Mureș.